

Anna Maria van Schurman 1607 -1678

De Nederlandse Minerva

Eerste vrouw aan de universiteit en uit kritiek op de onterechte uitsluiting van vrouwen

Rhenen

In de Cunerakerk ligt het graf van Eva van Harff, de moeder van Anna Maria van Schurman, die op 5

november 1602 trouwde met Frederik van Schurman. Hun beide zoons Hendrik Frederik van Schurman en Johan Godschalck van Schurman zijn ook begraven in de Cunerakerk in Rhenen.

Hoe komt de familie van Anna Maria in de Cunerakerk? Anna Maria is de goede vriendin van prinses Elisabeth van de Paltz. Ze corresponderen met elkaar en bezoeken elkaar vaak. Ook in Rhenen waar de uitgeweken Frederik V van de Paltz, neef van prins Maurits, woont met zijn gezin in het paleis het Koningshuis. Als Anna Maria in 1670 naar Hertford in Westfalen vertrekt, biedt haar vriendin prinses Elisabeth van de Paltz, de groep Labadisten waartoe ook Anna Maria behoorde, onderdak.

Wie is Anna Maria van Schurman?

Ruim twee eeuwen voor Aletta Jacobs bezoekt Anna Maria van Schurman al de Universiteit van Utrecht. De Nederlandse humaniste, theologe en dichteres is in 1636 de eerste vrouwelijke studente in Nederland, mogelijk zelfs de eerste vrouw in **Europa** die onderwijs mag volgen bij een universitaire instelling. Zeer bijzonder in die tijd. Universitair onderwijs is immers voor mannen, vrouwen die het Latijn beheersen zijn zeer zeldzaam. Anna Maria van Schurman kan prima uit de voeten met Latijn doordat haar vader haar dat al op jonge leeftijd leerde. Ze is sowieso erg goed in talen en beheerst in haar latere leven maar liefst veertien talen, waaronder het Ethiopisch.

Verstoep op de Universiteit

Helaas mag zij als vrouw niet teveel opvallen aan de universiteit, dus weggestoep achter een gordijn in een nis, zodat de mannelijke studenten haar niet zien volgt ze de colleges. Verantwoordelijk voor haar toelating is de Utrechtse hoogleraar Gisbertus Voetius.

Opvoeding

Anna Maria blijkt zeer intelligent en haar opvoeding is geweldig. Door een "voortreffelijke huismeester" kan ze op driejarige leeftijd bijvoorbeeld al Duits lezen en delen van de catechismus uit het hoofd opzeggen. Ze heeft ook belangstelling voor de kunsten: zij tekent, knipt papier (silhouetjes), schrijft gedichten, maakt pastelpoortretten en leert zichzelf graveerkunst en kalligrafie. Dan besluit haar vader haar zelf te onderwijzen. Hij leert haar verschillende talen (naast Latijn ook Grieks). Na de dood van haar vader zorgt haar broer Johan Godschalk ervoor dat ze zich kan blijven ontwikkelen op het gebied van de letterkunde en theologie.

De Nederlandse Minerva

De intelligentie van Anna Maria van Schurman valt al snel op. Volgens de Utrechtse

oudheidkundige en humanist Aernout van Buchel staat ze in de Nederlanden bekend als 'virginum eruditarum decus' (het juweel van de geleerde vrouw). Zij correspondeert met verschillende grootheden, waaronder de geleerde Daniël Heinsius en de dichters Jacob Cats en Constantijn Huygens. In binnen- en buitenland roemt men Anna Maria om haar intelligentie en eruditie. De loftuitingen zijn niet van de lucht, enkele voorbeelden van bijnamen: *De Ster van Utrecht*, *de Nederlandse Minerva*, *de Tiende Muze*. In 1636 uit zij in haar lofzang op Utrechtse Universiteit, kritiek op de in haar ogen onterechte uitsluiting van vrouwen.

Anna Maria van Schurman en de Labadisten

Anna Maria van Schurman blijft bewust ongehuwd, zodat ze zich volop aan de wetenschap en de kunsten kan blijven wijden. In de jaren zestig komt ze in contact met Jean de Labadie, een Franse voormalige katholieke priester die als gereformeerd predikant naar de Nederlanden is gekomen. Zij is zeer gefascineerd door de leer van De Labadie, die streeft naar een zuivere kerk van alleen ware gelovigen. Als de Fransman zich losmaakt van de gereformeerde kerk, sluit ze zich als een van de eersten aan bij diens eigen beweging, die bekend staat als de sekte der labadisten. Vanuit de gereformeerde kerk wordt een dringend beroep op Anna Maria van Schurman gedaan om terug te keren naar de kerk. Tevergeefs. Zij blijft de groep trouw.

Laatste jaren

Anna Maria vertrekt in 1670 naar Hertford in Westfalen, na twee jaar naar Altona bij Hamburg en tenslotte in 1675 naar het Walta-slot in het Friese Wieuwerd, de nieuwe pleisterplaats van de Labadisten, waar zij in 1678 overlijdt.

Bron: https://historiek.net/anna-maria-van-schurman-vrouw-universiteit/67986/file:///C:/Users/Eigenaar/Downloads/RHEN_1996-03_2.pdf